

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

1- Aşağıda verilen metinlerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını karşılarına yazınız.

Orhan Kemal de Yaşar Kemal de Güney Anadolu bölgesinde doğmuş ve büyümüş ve romanlarında iyi bildikleri o yörenin insanlarına eğilmişler. Orhan Kemal'in karakterlerini daha çok Adana'daki işçilerden, memurlardan seçmesine karşılık Yaşar Kemal köylülerden, ırgatlardan seçer. Ama yazarlar arasındaki asıl ayrım yarattıkları kurmaca dünya ile gerçeklik arasındaki bağıdır.

Oyunlar; kuşaktan kuşağa geçen, kuralları önceden belirlenmiş sosyal etkinliklerdir. Oyunların oluşumunda kültürün, çevrenin, iklimin, yaştan ve cinsiyetin rolü büyüktür. Mesela kızlar ip atlama, istop, yakartop, saklambaç, evcilik oyunlarını tercih ederken; erkek çocukları misket, futbol, savaş oyunlarını tercih ediyorlar.

"Bir sürgün için en fena saatler akşam saatleridir." demişti Albert Camus "Günlükler"inde. Belki de öyledir ama benim için en fenası sabah saatleri oldu , yalnızlığı en çok bu saatlerde hissettim ben. Çünkü uykudayken bulunduğum yerde değildim çoğu zaman!

İnsana özgü niteliklerden birini anlatmada araç olarak seçilen, bu niteliği abartarak yansıtan kişidir "tip". Bu nedenle de ruhsal yönden hasta bir kişidir. Dünya romanının ölümsüz tiplerini bir hatırlayalım: Balzac'ın Goriot Baba'sı, Moliere'in Harpagon'u, Cervantes'in Don Kişot'u doğal ve sağlıklı kişiler midir?

İstanbul, bu temmuz şehre edepsizce zulmeden, azgın bir yaza tamamen teslim olmuştu. Şiddetli nem, şehri dev bir akvaryuma, İstanbulluları da bezginlikten kendi sivri dişlerinin gücünü unutan devasa bir lüfere döndürmüştü. Sıcaklığın etkisiyle bütün duyuların kıvamı bozulmuş, sünmüş, kimsenin herhangi bir konuda başkasına sataşmaya hiç mecali kalmamıştı.

Sevgi, ayrılık duygusuyla birlikte işlenmiştir edebiyatımızda. Bu duyguları en iyi işlemiş ozanlarımızdan biri Karacaoğlan'dır. Sevgi, ayrılık ve kızgınlıklar... Karacaoğlan'ın şiirini bu üç kavram belirler. Gerçekte bu üçü de hep bir arada düşünülür. Bütün büyük aşk öykülerinde bu duyguları yaşarız. Hemen hepsi bu ilişkiler üzerine kurulur. "Ferhat ile Şirin" de öyledir, "Leyla ile Mecnun" da...

Edebiyatın konusu insandır, doğadır; edebiyat bütün olanaklarıyla insanı tanıtmaya yönelmiştir. Eleştirinin konusu ise eserdir ,amacı eseri tanıtmak ve değerlendirmektir. Edebiyatta dolaysız bir yaratma söz konusudur. Eleştirmen ise dolaylı yaratan kişidir.

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

Deneme, büyük savlar içermez. Daha çok duyguya, sezgiye, birikime ve akla dayanır. Denemede yazar kendi birikimini, içinden gelenleri özgürce aktarır. Bu nedenle Nurullah Ataç deneme için: “Deneme benim ülkesidir.” der. Bu görüşe katılmamak elde değildir.

Birikimsiz yazarlık saman alevi gibidir. Saman alevi çabucak tutuşup yine çabucak söner. Yazmak için yeterli donanımına sahip olmayan birikimsiz yazarlar da parlamış olsalar bile elbet bir gün saman alevi gibi sönüp giderler.

Deneme yazarı bir söz işçisidir. Onun bir kuyumcuya benzetirim ben kuyumcu nasıl değerli madeni bin bir özenle işleyerek çok değerli eserler oluşturursa, deneme yazarı da sözcükleri büyük bir dikkatle ve özenle bir araya getirerek eserini oluşturur.

Türk insanı kendi sesi olmuş, sorunlarını dillendirerek bir bakıma kendisiyle dert ortağı olmuş şairlerini hep sevdi, onlara sahip çıktı ve onların şiirlerini bir töre gibi kuşaktan kuşağa aktardı. Böyle olmasaydı, okur-yazarın yok denecek kadar az olduğu bir toplumda Yunus hâlâ ilahilerini söyler miydi? Karacaoğlan sazıyla köy köy dolaşmaya devam eder miydi? Köroğlu isyan türkülerini göğsünü gere gere dillendirir miydi?”

Düzenli eğitim görmekle kültürlü olmak farklı şeylerdir. Düzenli eğitim, kişinin okul sıralarında oturup, devlet gözetiminde eğitim alması ve bu eğitimi mezuniyet belgeleriyle belgelemesidir. Kültürlü olmak ise kişinin birçok konuda geniş bilgiye sahip olması ve bu bilginin onda görgü olarak kendini göstermesidir. Yazın tarihinde düzenli eğitim almamış birçok yazar vardır. Yaşar Kemal, Robert Burns, Maksim Gorki gibi. Onlara kültürsüz diyebilir misiniz?

Türkiye’de ne yazık ki şiir okunmuyor. Birçok kişinin hayatının bir döneminde şiir ile ilgilendiği, şiir yazdığı, en azından şiir yazmayı denediği düşünülünce ortada bir çelişkinin olduğu görülür. Şiire karşı ilginin azlığı elbette şiir kitaplarının satış oranlarından da anlaşılmaktadır. Son on yılda toplam şiir kitabı satışı sadece bin iki yüzdür. Peki neden şiir kitabı almıyoruz? Şiiri sevmeyi ne zaman bıraktık?

“Sahnelenme” bir metnin tiyatro sanatının araçlarıyla sahnede değerlendirilmesidir. Sözcüklerle kurulan bir yapımın, sahne diliyle anlatımıdır. İnsan gövdesi, insan sesi, dekor, ışık, müzik gibi araçlarla yazının sahnede başka türden bir yaşama kavuşturulmasıdır.